

жуть зазнати певні групи зацікавлених суб'єктів від намічуваного змін; а також стосується розміру витрат на впровадження цих інститутів, прорахування наслідків від їх впровадження (ступеня довіри з боку населення тощо). Крім того, перерозподіл функцій чиновників у результаті впровадження нових інститутів може спровокувати ситуацію, за якої витрати будуть здійснювати одні політичні групи, а користуватися плодами нових інституціональних умов – інші.

Висновки

Об'єктивна необхідність трансплантації суспільно-економічних інститутів в трансформаційний період була зумовлена стратегією переходу до переважно ринкових механізмів регулювання економіки та формування основ соціально орієнтованого ринкового господарства, функціонування якого довело свої переваги у ряді європейських країн. Специфіка та ефективність використання цих інститутів зумовлена інверсійним характером ринкових трансформацій та наявністю ряду національних чинників як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Запозичені інститути піддаються впливу цих факторів, переплітаються з внутрішніми вже існуючими або штучно сконструйованими інститутами і разом створюють нове інституційне середовище країни.

Подальший аналіз системи суспільно-економічних інститутів та умов їх ефективності повинен ґрунтуватися на врахуванні національних культурно-історичних, морально-етичних, часових особливостей розвитку економічних відносин з властивим їм потенціалом збереження цінностей. Це дозволить сформувати особливі підходи в економічній політиці, прорахувати суспільні вигоди, які можна буде реально відчувати в майбутньому.

Література

1. Гриценко Е.А. Качество институтов: методологические подходы к исследованию / Е.А. Гриценко. – Наукові праці ДонНТУ, Серія: економічна. – 2008. – Випуск 34–1. – С. 56–61.
2. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики. – М.: Фонд экономической книги «Начала», 1997. – 190 с.
3. Олсон М. Возвышение и упадок народов: Экономический рост, стагфляция, социальный склероз / М.Олсон [пер. с англ. Бусыгина В., Перцовской И., Цыплакова А. и др.]. – Новосибирск: ЭКОР, 2001. – 432 с.
4. Ослунд А. Рентоориентированное поведение в российской переходной экономике // Вопросы экономики / Учредители: некоммерческое партнерство «Редакция журнала «Вопросы экономики»: Институт экономики РАН; гл. ред. Л. Абалкин. – 1996. – №8 – С. 99–108.
5. Півторак О.І. Становлення демократичних інститутів і особливості їх функціонування в умовах реформування перехідних суспільств: дис. канд. політ. наук: 23.00.02 / Одеська національна юридична академія. – О., 2005.
6. Полтерович В.М. Трансплантация экономических институтов / В.М. Полтерович. – Экономическая наука современной России. – 2001. – №3.
7. Ткач А.А. Институциональна економіка. Нова інституціональна економічна теорія: навч. посібн. / А.А.Ткач. – К.: Центр учбової літератур, 2007. – 304 с.
8. Флейчук М.І. Легалізація економіки та протидія корупції у системі економічної безпеки: теоретичні основи та стратегічні пріоритети в умовах глобалізації / М.І. Флейчук. – Львів: Ахілл, 2008. – 660 с.
9. Фріб М. Як осмислити посткомунізм / М. Фріб. – К.: Політична думка. – 1997. – С. 20–41.
10. Шкворець Ю.Ф. Роль інституційних чинників в інноваційному розвитку економіки / Ю.Ф. Шкворець. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iee.org.ua/files/conf/conf_article6.pdf. – Назва з екрану.

Л.О. ДЕНИСЕНКО,
к.т.н., професор,
Т.О. ЗАЄЦЬ,

аспірант, Київський національний університет технологій та дизайну

Стан корпоративного сектору економіки України

У статті розглянуто чинники впливу на стан корпоративного сектору економіки України. Оскільки промисловість має значний вплив на стан корпоративного сектору, в статті проведено аналіз результатів діяльності промислового виробництва. Проаналізовано стан і перспективи розвитку корпоративного сектору економіки України.

Ключові слова: корпоративний сектор економіки, промислове виробництво.

В статье рассмотрены факторы влияния на состояние корпоративного сектора экономики Украины. Поскольку промышленность имеет значительное влияние на со-

стояние корпоративного сектора, в статье проведен анализ результатов деятельности промышленного производства. Проанализировано состояние и перспективы развития корпоративного сектора экономики Украины.

Ключевые слова: корпоративный сектор экономики, промышленное производство.

In article considers factors impact on the corporate sector of Ukraine. As the industry has a significant impact on the corporate sector, so the article was the analysis of results of industrial production. The state and prospects of the corporate sector of Ukraine.

Постановка проблеми. В умовах системної та стратегічної кризи процес впровадження такої складної комплексної організаційної інновації, як система корпоративного управління, є дуже складним. Ця проблема – проблема не тільки кожного окремого підприємства, а й економіки в цілому, вирішення якої можливе на основі зусиль держави та окремих підприємств, що виходить далеко за межі суто корпоративного управління.

Отже, можна зазначити, що на корпоративний сектор держави великий вплив має розвиток та стан економіки в цілому як в Україні, так і в усьому світі. Таким чином, доцільно дослідити стан корпоративного сектору та економіки України.

У формуванні соціально-економічної політики України на перший план виступає питання створення конкурентоспроможної та ефективної економіки. За умов розвитку світової економіки та тенденцій до її глобалізації корпоративні структури відіграють провідну роль у соціальному, економічному та політичному напрямках розвитку країн. Вони є потужним фактором глобалізації економічних відносин [1, с. 23]. Отже, існування корпоративних структур, а особливо масштабних та транснаціональних корпорацій, які мають великий потенціал, здатне суттєво впливати на розвиток суспільства, регіонів та держави в цілому.

В умовах жорсткої конкуренції реалізувати свої можливості могли лише великі успішні компанії, які перетворилися на транснаціональні корпорації. Слід відмітити високі темпи зростання їх загальної кількості. За останнє десятиріччя їх кількість збільшилася з 7 до 40 тисяч [2, с. 186]. Акумуляючи значні фінансові ресурси, корпорації набувають значної економічної міцності, формують орієнтири всієї міжнародної економічної політики.

Оскільки на розвиток корпорацій впливають зовнішні фактори, можна зазначити, що на корпоративний сектор в цілому впливає стан та розвиток галузей промисловості і економіки України в цілому.

Так, концепція загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості проголошує посилення вкладу вітчизняного промислового комплексу в економіку України через досягнення рівня технологічно розвинутих країн, наближення якості життя до європейських стандартів та забезпечення економічної і технологічної безпеки, тобто визначає провідну роль і місце промисловості у забезпеченні найважливіших стратегічних інтересів держави [3].

Значний вплив промисловості на розвиток держави можна простежити через основні економічні показники: випуск основної промислової продукції в загальному обсязі випуску за період з 2000 по 2008 рік становить близько 50%; валова додана вартість промисловості в загальному обсязі валової доданої вартості – 30%; частка середньорічної кількості найманих працівників у промисловості – 40% від загального обсягу виробничо-промислового персоналу України [4].

Промисловість також займає значне місце у формуванні доходів держави. Так, за даними Держкомстату України, фінансовий результат від звичайної діяльності підприємств

промисловості України в загальному обсязі фінансових результатів діяльності підприємств у цілому в національній економіці країни становить близько 45%, і найбільшим цей показник був у 2008 році (53,8%). У 2009 році прибуток за рахунок підприємств промисловості становив уже 40% загального прибутку від діяльності підприємств України [5].

Економічна криза, яка розпочалася у 2008 році, серйозно позначилася на обсягах виробництва основних видів промислової продукції. Різне падіння обсягів промислового виробництва в кінці 2008 року продовжувалося і на початку 2009 року (найбільше падіння обсягів становило 34,1% у січні 2009 року). Але впродовж року спостерігалось повільне зменшення падіння обсягів промислового виробництва. Так, у грудні 2009 року це зменшення становило вже 21,9%, що означає початок виходу з кризового становища промисловості. Про це свідчить і різке зростання обсягів промислового виробництва за січень–квітень 2010 року (12,6%).

Аналізуючи результати діяльності промислового виробництва, можна відмітити, що в 2009 році спостерігалось призупинення тенденції поглиблення падіння виробництва, що свідчить про початок стабілізації в промисловому комплексі. Але цей процес відбувається не в усіх галузях промисловості, деякі з них продовжують існувати в умовах занепаду виробництва.

Велике значення для розвитку корпоративного сектору промисловості України пояснює доцільність аналізу його стану.

Мета статті. Таким чином, ми вважаємо за потрібне проаналізувати стан і перспективи розвитку корпоративного сектору економіки України.

Виклад основного матеріалу. Розвиток корпоративного сектору може позитивно вплинути, як на українську економіку в цілому, так і на розвиток промисловості, що, у свою чергу, дозволить збільшити потік іноземних інвестицій. Останні десять років спостерігаються значні зміни у структурі цього сектору, які відображають процеси створення більш конкурентоспроможних, економічно стійких та більш привабливих для інвестицій об'єднань підприємств. Так, на рис. 1 можна помітити, як впродовж декількох років відбувалося поступове збільшення кількості об'єднань підприємств.

Значне збільшення акціонерних товариств в період з 1997 по 2002 рік пояснюється масовою приватизацією, яка мала місце в той період. Поступове зменшення кількості акціонерних товариств, яке почалося з 2005 року, та збільшення об'єднань підприємств пояснюється появою процесів реструктуризації в економіці України.

Як видно з рис. 2 та 3, ці процеси відобразилися і в промисловості, про що свідчить збільшення корпорацій та зменшення акціонерних товариств як в економіці України, так і в промисловості.

Важливо дослідити, як буде виглядати корпоративний сектор через декілька років. Спрогнозуємо подальший його розвиток у промисловості.

Рисунок 1. Кількість підприємств корпоративного сектору в економіці України [6]

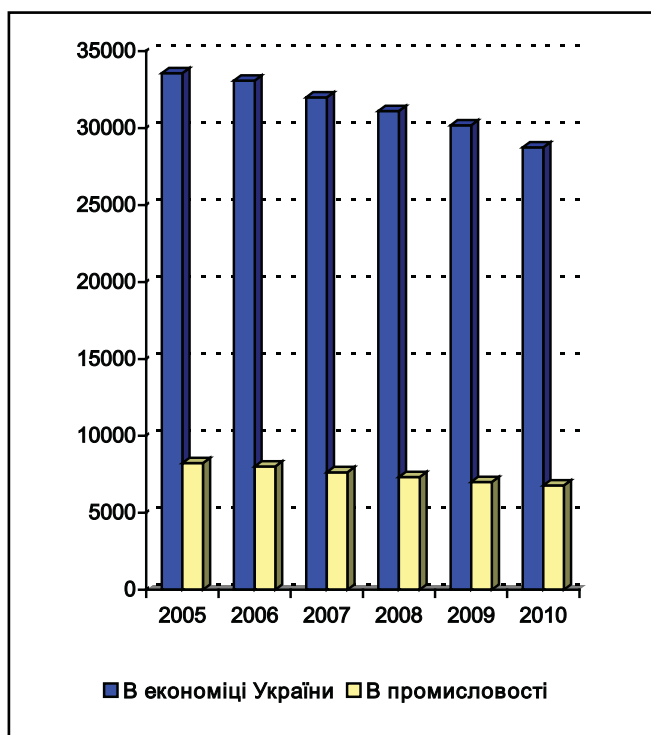

Рисунок 2. Динаміка зміни кількості акціонерних товариств в Україні [6]

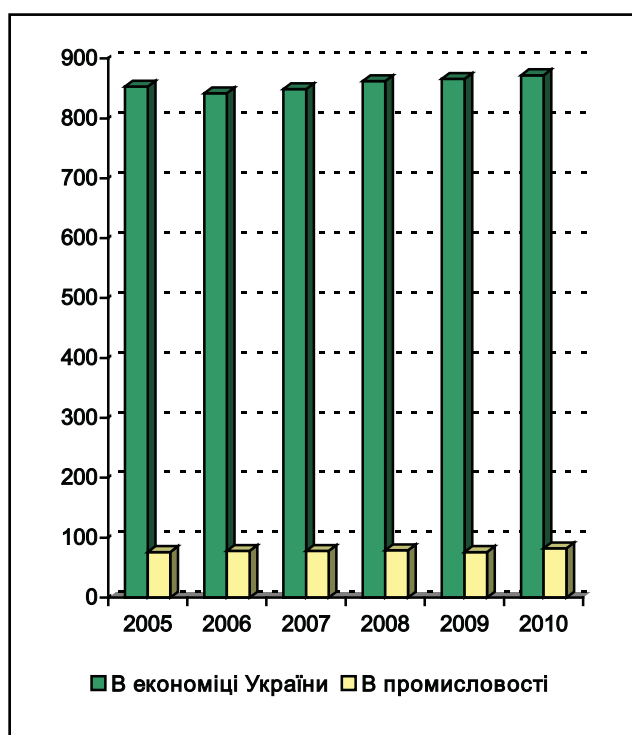

Рисунок 3. Динаміка зміни кількості корпорацій в Україні [6]

Для розрахунку прогнозних показників використовуємо метод екстраполяції трендів [7]. Графічне зображення динамі-

ки зміни кількості акціонерних товариств в економіці України представлено на рис. 4.

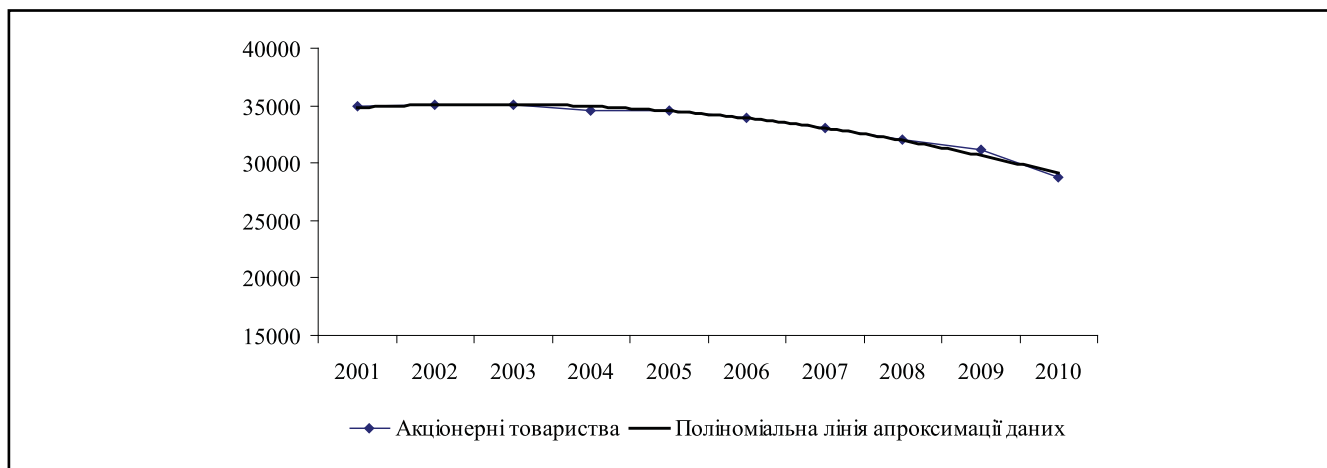

Рисунок 4. Динаміка зміни кількості акціонерних товариств в економіці України в період з 2001 по 2010 рік

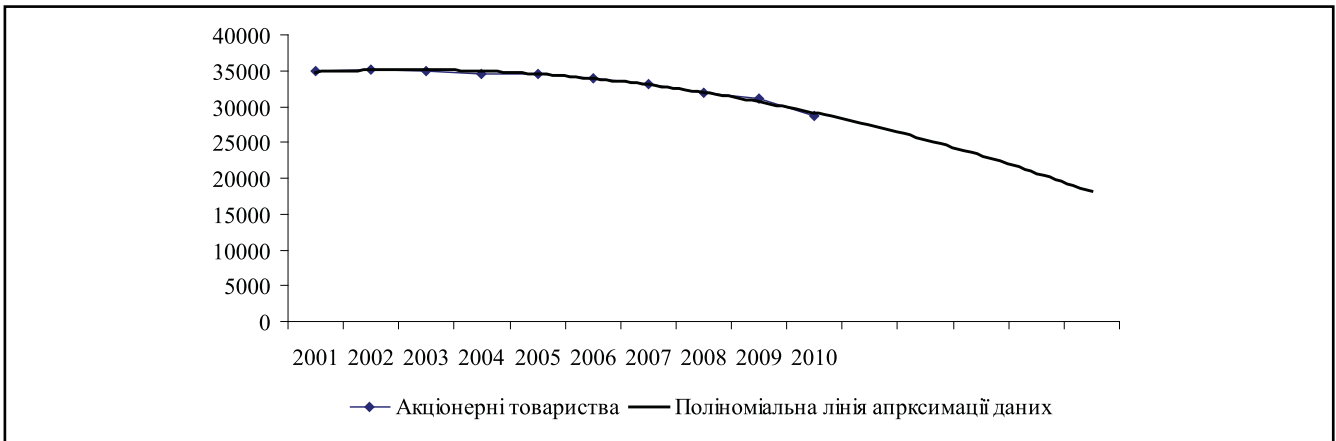

Рисунок 5. Прогноз кількості акціонерних товариств в економіці України на період до 2015 року

У результаті аналітичної апроксимації даних динамічного ряду, виконаної за допомогою комп'ютерної програми Excel від розробника програмного забезпечення Microsoft, отримано з достовірністю $R^2 = 0,988$ таку формулу:

$$Y_t = -112,53 \times t^2 + 605,62 \times t + 34920, \quad (2.1)$$

де Y_t – прогнозована кількість акціонерних товариств в економіці України в періоді t ;

t – період прогнозованого часу (в нашому випадку 2001 року відповідає $t = 1$, 2002 року $t = 2$ і т.д.).

За формулою (2.1) можна спрогнозувати кількість акціонерних товариств в економіці України на період до 2015 року. Оскільки 2011 рік є 11-м роком у ряду досліджених років, то за формулою отримуємо:

$$Y_{2011} = -112,53 \times 11^2 + 605,62 \times 11 + 34920 = 27366.$$

Так само розраховано прогнозні значення показника і на наступні роки, підставляючи значення t відповідно періоду і отримано:

$$Y_{2012} = -112,53 \times 12^2 + 605,62 \times 12 + 34920 = 25983,$$

$$Y_{2013} = -112,53 \times 13^2 + 605,62 \times 13 + 34920 = 23776,$$

$$Y_{2014} = -112,53 \times 14^2 + 605,62 \times 14 + 34920 = 21343,$$

$$Y_{2015} = -112,53 \times 15^2 + 605,62 \times 15 + 34920 = 18685.$$

Результат прогнозування зображено на рис. 5.

Поліноміальна апроксимація лінії тренда свідчить про зменшення кількості акціонерних товариств до 2015 року майже в два рази.

Далі слід дослідити, як зміниться кількість об'єднань підприємств, до яких входять і корпорації в прогнозний період. На рис. 6 приведено динаміку зміни кількості об'єднань підприємств в економіці України.

У результаті аналітичної апроксимації даних динамічного ряду, виконаної за допомогою комп'ютерної програми Excel від розробника програмного забезпечення Microsoft, отримано з достовірністю $R^2 = 0,9944$ таку формулу:

$$Y_t = -3,625 \times t^2 + 68,93 \times t + 558,65, \quad (2.2)$$

де Y_t – прогнозована кількість об'єднань підприємств в економіці України в періоді t ;

t – період прогнозованого часу (в нашому випадку 2001 року відповідає $t = 1$, 2002 року $t = 2$ і т.д.).

За формулою (2.2) можна спрогнозувати кількість об'єднань підприємств в економіці України на період до 2015 року.

$$Y_{2011} = -3,625 \times 11^2 + 68,93 \times 11 + 558,65 = 878,$$

$$Y_{2012} = -3,625 \times 12^2 + 68,93 \times 12 + 558,65 = 864,$$

$$Y_{2013} = -3,625 \times 13^2 + 68,93 \times 13 + 558,65 = 842,$$

$$Y_{2014} = -3,625 \times 14^2 + 68,93 \times 14 + 558,65 = 813,$$

$$Y_{2015} = -3,625 \times 15^2 + 68,93 \times 15 + 558,65 = 777.$$

Результат прогнозування зображено на рис. 7.

Поліноміальна апроксимація тренда свідчить про поступове зменшення кількості об'єднань підприємств в економіці України на період до 2015 року на 12,3% порівняно з 2010 роком. В порівнянні з 2001 роком кількість об'єднань

Рисунок 6. Динаміка зміни кількості об'єднань підприємств в економіці України в період з 2001 по 2009 рік

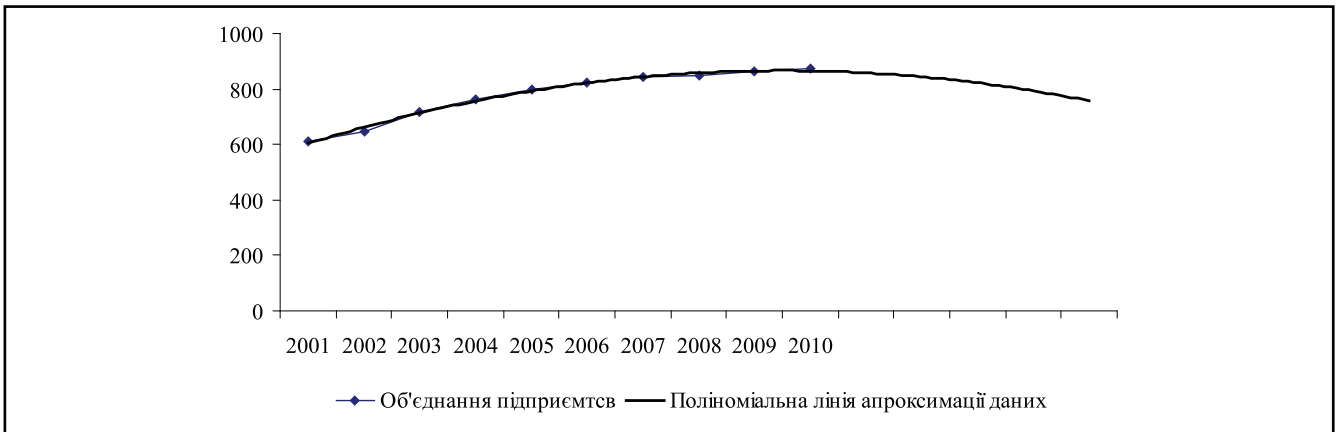

Рисунок 7. Прогноз кількості об'єднань підприємств в економіці України на період до 2015 року

підприємств в економіці України збільшилася на 21,6%. Отже, можна зазначити, що різке зменшення акціонерних товариств і незначне збільшення об'єднань підприємств свідчить про те, що в корпоративному секторі також відбуваються процеси реструктуризації.

Таким чином можна відмітити, що зміни, які відбуваються у структурі корпоративного сектору, можуть відображати процеси злиття і поглинання, які саме розпочалися в цей період в Україні. Це призвело до укрупнення підприємств та утворення їх об'єднань, до яких відносяться й корпорації. Саме завдяки цьому спостерігається зміна кількості корпорацій та акціонерних товариств. Це говорить про те, що починаючи з 2003 року закінчився період зародження корпоративних структур та розпочався період їх становлення і зміцнення.

Закон України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 року [8] передбачає реорганізацію акціонерних товариств шляхом перетворення відкритих акціонерних товариств в публічні, а закритих акціонерних товариств – в приватні. Тим самим закладені механізми розвитку фондового ринку шляхом обов'язкового проходження процедури лістингу на фондових біржах та підвищення якості корпоративного управління через дотримання його.

Висновки

Розглянувши стан і перспективи розвитку корпоративного сектора економіки України можемо зазначити, що зміни, які відбуваються в структурі корпоративного сектору свідчать про те, що в корпоративному секторі відбуваються не лише процеси реструктуризації. На думку автора, вони відображають процеси злиття і поглинання, які саме розпоча-

лись в цей період в Україні, та призвели до укрупнення підприємств та утворення об'єднань підприємств до яких відносяться й корпорації.

Література

1. Проблеми розвитку корпоративного управління акціонерними товариствами України: Матеріали міжнародної науково практичної конференції [«Корпоративне управління в Україні: менеджмент, фінанси, аудит»], (м. Рівне, 4–5 травня 2006 року) Спілка економістів Укр., Західний науковий центр НАН і МОН України, Ін-т регіональних досліджень НАН України. – Рівне, 2006. – 293 с.
2. Зверяков М.И. Отражение экономической теории изменений в современной рыночной экономике. Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – Д.: Вид-во ДУЕП, 2008. – № 1. – 460 с.
3. Концепція загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості на період до 2017 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gov.ua
4. Федулова Л.І. Тенденції та перспективи розвитку промисловості України // Економіка промисловості, 2008, №43.
5. Промисловість України у 2001–2006 роках // Статистичний збірник – К.; Держкомстат України, 2007. – 572 с.
6. Кількість суб'єктів ЄДРПОУ за організаційно-правовими формами господарювання // www.ukrstat.gov.ua
7. Сенишин О.С. Метод екстраполяції трендів як важливий інструмент ділового планування // Вісник Львівського університету. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2004. – Вип. 33. – С. 407 (Серія економічна)
8. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. №514-VI // Урядовий кур'єр. – 29 жовтня 2008 р. – №2002. – С. 5–12.